

neque ultro citroque sese pati & qui quin sibi bellum indicant, pacem servare non possunt. Filiis carent, vel doloris causa est. Filios habent? hi vel virtute, vel ingenio desitunt sunt; miseri, & ingrati. Abbas Rosseau in delectis sententiis.

Quam videri zelotypia in conjugio zelotypia.

Zelotypia magis metuenda, quam fames est, quam morbi, quam febris, & igitur. Qui illum experti sunt, de eodem satis digne verba facere possunt. Quis consolari hominem potest, qui aeternis lacinariis uxoris fidei suspitionibus? Quibus oculis hanc potest inveniri? Attenae haec nihil illi charius esse debet. Quocumque se verat, nonnisi agritudinis causis intuetur; interfectos duntaxat fomos trahit; metuit, ne mensa sibi sit in laqueum ad se decipiendum, sibi venenatis dapibus mortem inferendam. Amici nullum ipsi afferre valet solatium; negotia, conversationes, voluptates malo ipsius mederi non possunt. Jure Salomon mortis zelotypiam comparabat. Sicutus Chrysostramus in Opusculis.

Manifestum periculum conjugium fecit, & gravi eorum effectus.

Si ad examen vocentur circumstantiae, & qualitates nuptiarum mundi, nihil occurret ex iis, quae constanti characterem nuptiarum Sanctarum Filii Dei cum Ecclesia. Diceret e contra affinitates, quae per magnum hoc Sacramentum nequuntur, hodierna die contractus esse, ubi ultro citroque conjuges emantur, & vaneunt.

Immo in contractibus nuptialibus magis cavendum, quam in ceteris est. Quemadmodum circumstantia nuptiarum profusis oppolita sunt illi affinitates Divini Verbi cum Ecclesia; ita fructus, qui inde exsultant longe differunt; quippe inde orti filii vulgo inordinati sunt, corrupti, nequam. Sese impedire humanae societatis nexibus, cum plurimis defectibus; res adeo communis est, & cuius effecta adeo parum reformidantur, ut omnes fere huic generi tentationis succumbant. Concede, quae Domine Deus, ut adeo bene periculosos hujusmodi affinitatum tentamus effectus, ut defectus eorum evitare valeamus. Si intra me agi quodammodo sensero, ut propositis mihi nuptias eligam, ac videro me ibi saluti meae commode consulturum: illas amplectar. Verum si praenoscis, Domine, salutem meam ibi periclitari, virom sua lenitate, ac vite sanctimonia nihil ad conjugis suae sanctificationem conferre, nihilque uxorem modelia, & pietate sua ad sanctificationem viri sui: largire nobis hanc gratiam ut hanc perturbes affinitatem. Quid enim hifce temporibus videtur in Communiis, quae sine vocatione junguntur, nisi turbae, fautores, injuriae, omnia generum mala, divortia, secessiones, quae ingenti cum mortalium scandalo dividunt, quod Matrimonium sancte conjunxerat? Ex libro, cui titulus: Modus recitandi Oratorem Dominicam.

MENDACIUM,

Duplicitas, Calliditas, bona Fides, Sinceritas, Christiana simplicitas.

MONITUM.

Concione de fidelitate, & bona fide, qua cum hominibus agendum est, necessario omnes hi rituli sunt attingendi, ita ut quaecumque ex parte hoc argumentum spectetur, seu contra duplicitatem, & quae mendacium invehatur Orator, sive ad sinceritatem, refectendumque coheretur, verborum discrimen ordinem quidem, non autem materiam & formam argumentum immutat juxta canonem illum, quem toties attulimus, non posse aliquid efficiatur ad virtutis exercitacionem impelli, nisi ab oppositi vizio deterreatur.

Hinc nihilominus argumento id inest peculiare, quod virtus, oppositumque vitium facile dividi possunt, ac seorsim pertrahantur, atque sermo intra hoc cancellis coerceri, exempli gratia, ut ab usu ad mendacium averteatur, vel ut ad bonam fidem rebus in omnibus servandum excitetur Auditor. Assumam, licet haec argumenta simul invicem quodam veluti vinculo nexa cohaerant, integrum mihi esse rari sum, de illi sub uno titulo pertrahantur; operosum enim esset multum copia suggerere, quae alterutrius argumento ita esset accommodata, ut nullo pacto alteri conveniret. Facendum est tamen hoc ipsum cum aliis pluribus, de quibus egimus, nexum quendam habere, veluti cum hypocrisis, qua simulatio est, ac species mendacii; cum adulatione, qua fallit, & seductio, cum prodicione, & perfidia, quas alii titulis adjectimus; de quibus pauca tantum, obiterque in praesentia attingemus. Ceterum argumentum hoc quocumque veritatem, magnam exigat morum enumerationem, quoniam, officii omnia, omniaque negotia respicit: praeterquamquod magna rerum, instructionum, & characterum varietas exigit, ut usum vite rationem quocumque in statu, & conditione amplectatur.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Multiplex concionum hujus argumenti structura.

I.

Inceritati, bonaeque fidei civilis societas innititur; omne commercium incumbit; ac per eam inter homines pax, & concordia fovetur. Nullum ergo utilius, & in quo mortalium omnium res agatur, argumentum pertrahendum assumere possum, quam sinceritate, bonaeque fidei, qua omnibus in rebus agendum est, sermonem instituerem. Verum quemadmodum ubi de re agitur privata mortales fere nullo habent in discrimine sanctissimas, sacratissimaeque leges, ad sinceritatem, bonaeque fidei servandam, nulla ac melius excitare vos posse credidi, quam si vobis meridianae luce clarior probavero: 1. Spiritui Dei, & Christianae religionis nihil magis adversari, quam spiritum mendacii, versutiae, & calliditatis. 2. Nihil hoc magis contrarium esse humane, & civilis societati, quoniam haec est omnium turbatum, & dissensio, num, quae sibi accidit, causa. 3. Nulla re majorem mentis, & cordis corruptionem indigitari, quam habitu mentendi, atque in omnibus, quae aguntur negotiis, dolum, atque assum adhibendi. Haec est totius concionis partio.

1. Nihil magis adversari spiritui Dei, & Christianae religionis, quam mendacium, dolum, & sinceritatis defectus: quis enim nescit, Deum eandem esse veritatem, aequitatem, ac immutabilem rectitudinem: illum in promissionibus suis fidelem esse, inquit Apo-

stolus; & totum Caeli ordinem, totamque rerum naturam potius defecturam, quam vel unum jura ex lege, quam tradidit, & ex verbo illius interiret. Dolum ergo, & simulatio naturae, ac maxime essentialibus dotibus ejus adversatur. Quamobrem quantum diligit veritatem, justitiam, fidelitatem, bonaeque fidei, tantum odit mendacium, assum, atque versutiam. Hoc ille passim in Scripturis testatur, & nullum peccatum est, quod se magis perhorrescere ostendat, vel in quod majori animadvertat severitate, quia nullum est; a quo majori afficiatur contumelia. Quae cum meridiana luce clara sint, dici ne potest fidei spiritus hodierna die super terram, atque inter homines permanere, ubi palam grassatur invidelitas, versutia; & adeo modicum bona fidei in commerciis, justitia, omnibusque conditionibus vite perditur. 2. Neque minus liquido constat nihil humane societatis magis oppositum, ideoque perniciosius esse; si enim illam fidelitas, & recta fides fovit, & alit, quinam dubio locus esse potest, quominus calliditas, mendacium, fideique defectus sint ejusdem nefandissimi scopulus, ac interitus? Possuntne familiae concordiam, & pacem forevere, quae inter fratres, & consanguineos requiritur, si vicissim in mutua vixerint dissidentia? Subsisterne possunt civitates, quae quilibet accolam suum fallere conantur, ac per fraudem, ac vim bonis ejusdem potiri? Quid de publica fiet

securitate, cum quilibet in id unum vacabit, quomodo os subliniat, ac in errorem impellat hic quidem socium, ille adversarium, alius competitorum? Quilibet ars, ac vite conditio non aliud effert ultra quam latrocinium, & universa terra non aliud quam acies; ubi homines sibi mutuo digladiarentur, ac nullam ultro citroque sibi fidem haberent. E contra vero si bona fides, sinceritas, ac fidelitas ibi regnaret, mundus ergi, tranquillaeque pace periretetur. Quapropter lex Evangelica, quae uni innititur charitati, fidelibus commendat praescribit, & etiam atque etiam commendat simplicitatem, & sinceritatem tanquam tutiorem unionis, quae inter fideles omnes esse debet, tuende rationem. 3. Si mendacium, alius, & fidei defectus civili societati tantam afferunt perniciem, tertio loco addi posse mihi videtur; eos, qui praeter ingenium in hujusmodi vita proclives, longa fallendi consuetudine jusmodi contraxerant habitum, homines esse non solum contra naturae, cum quibus nulla est incedenda verum cessitudo, ubi hujus farinae esse agnoscatur; verum etiam cor aequo corruptum habere, ac spiritum, & quantum hinc dolis, diaboliceque abundat inventis, tantum illis esse quibuscumque sceleribus paratum ita ut homo versutus, dolosus, callidus nequa non esse nefarius; quia juxta S. Gregorium, non solum quodlibet mendacium, & quilibet frans est iniquitas, verum etiam quodlibet peccatum, & quilibet iniquitas species est fraudis, atque mendacii, & quemadmodum alterum sine altero esse non potest, homo sine fide, est etiam sine conscientia, in omnia scelera pronus, quia rebus in omnibus fallere novit. Haec de causa S. Augustinus versutus, improbeque fidei homines filios, & servos appellat Daemonis, qui est pater mendacii; & contra vero illi, quibus rectum est cor, in Scripturis vocantur Dei Filii, qui sancto ejusdem spiritu aguntur.

II. 1. Fraus, mendacium, versutia, & duplicitas indignae sunt honesto viro, cujus verus character est sinceritas, fidelitas, & bona fides. 2. Haec eadem vitia non minus homine Christiano indigna sunt, quae palam advertebantur simpliciter, sinceritatis, rectaeque fidei, quae tantopere in Evangelio commendantur, & quam Christiana religio peculiariter profectur.

III. 1. In quo consistat sinceritas, atque simplicitas Christiana, quae aequo dilata falsa prudentia mundana, & a crassa rusticitate hominum, nullo praedictorum ingenio, nullaque institutione exultorum. 2. Simplicitas haec tantum Deo accepta est, quantum ille mendacium, duplicitatem, & versutiam perhorrescit.

IV. 1. Numquam nos vel a Deo, vel ab hominibus tutiores esse, quam cum rebus in omnibus sine dolo, & simulatione agimus. 2. E contra vero omnia nobis & a Deo, & ab hominibus metuenda, quam utimur alio, mendacio, versutia; tandem enim veritas aperitur, & prava fide detecta, Dei, hominumque odio, & ultioni sumus obnoxii.

V. 1. Cordis rectitudo, & sinceritas virtus est, quam praeter ceteris diligunt; atamen praeter ceteris infrequentior est, & hodierna die in omnibus vite statibus, ac negotiis, necnon erga hominum genus rarissima. Totus mundus in maligno positus est; 1. Jo. 5. 2. Duplicitas, simulatio, & doli vitia sunt, quae maxima pariunt detrimenta; nihilominus illa elugere non conamur, quia amor proprius, ac utilitas nostra sese illis accommodant.

VI. 1. Vehementer errant, qui christianam sinceritatem, & simplicitatem pro stupiditate, ac defectu mentis interpretantur. 2. At vehementius adhuc errant cum versutiam ac dolum veram prudentiam putant.

VII. Cur Deus a Christianis petat praeteriorum sinceritatem, atque simplicitatem. 1. Quia aptissima, vel dicam melius, unica tuenda innocentia, evitandique peccati, ratio est semper agere secundum conscientiam, & cum rectitudine cordis, quam nulla cupiditas, ac nulla cogitatio detorqueat potest. 2. Quia haec dispositio est maxime opportuna ad virtutes omnes acquirendas, & exercendas. 3. Haec melior, & facilior via est omnia munera sua obeundi, Deoque fidem servandi.

VIII. 1. Mortalium omnium interest odissimum mendacium, & calliditatem; haec enim malorum omnium est causa, quae acciderunt, & hodie in terris accidit. 2. Difficultas ab alienis dolis cavendi, & dolor, quo ex fraudibus, pravaque aliorum fide conficimur, causa esse debent, ne quempiam fallamus.

IX. 1. Qui dolo, ac versutus utitur, ut proximum fallat, se ipsum primum omnium fallit, & in se ipsum operatur. 2. Non potest fallere Deum, qui pravam illius intentionem videt; omnesque cordis situs servat.

Henry Bish, Tom. III.

tur. 3. Illius artes, ac doli tandem aperiantur, & longe majus auctori afferunt damnum, quam fructum afferre potuissent, etiam si sententia cessisset, quia hoc pacto exillationem, amicitiam, & omnium confidentiam amittit.

X. 1. Mendacia, doli, & mala fides, quae adhibentur, ut negotium aliquod ex voto cedat, efficiunt, ut Dei gratiam, & amicitiam amittamus peccatis, quae per eadem committimus. 2. Efficiunt ut amittamus exultationem, nominis famam, & hominum amorem, quibus inter naturalia bona nulla pretiosa magis habentur. 3. Efficiunt, ut amittamus pacem, & quietem propter mutuum, ne prava consilia nostra aperiantur, & propter dolorem, quo efficiunt, cum re ipsa aperiantur.

XI. 1. Injuria, quae fit Deo, qui supra veritas est, & qui per mendacium dedecore afficitur. 2. Injuria, & detrimentum, quod proximo adferunt illum decipiendum, simulque justitiam, & charitatem violando. 3. Injuria, quae sibi metipsum infertur, conscientiam suam operando ea noxa, quae non ita facile reparatur, & ut loquitur Sapiens capite 1. Oz, quod mensuratur, occidit animam.

XII. 1. Nulla ratio, nulla utilitas, nulla consideratio excusare potest mendacium, calliditatem, & malam fidem. 2. Omnia ad illa evertenda conjurant, divinae, humanaeque leges, quae severissimas poenas deposcunt. 3. Illa non Deus, non homines pati possunt; atque tunc etiam cum nobis utilia sunt, conscientia nostra illa diffidetur.

XIII. 1. Sinceritas, rectitudo, & bona fides Dei cor nobis delinunt. 2. Hominumque tamorem nobis promerentur. Dilectus Dei, & hominibus. Eccl. 45.

XIV. 1. Uti fraude, versutia, & simulatione, est habere spiritum mundi, & sequi dogmata illius, quae ad damnationem inducunt. 2. Semper agere cum bona fide, & rectitudine, est agere per spiritum Jesu Christi, & secundum Evangelii praercepta.

XV. 1. Major nobis cura, & vigilantia adhibenda est, quem unquam fallamus, quam ne ab aliis decipi finamur, quia majus nobis hic, quam illi periculum instat. 2. Bona fide rebus in omnibus, & cum omnibus agere debemus; hoc apertius est indicium, quod praebere valeamus fidelitatis, atque rectitudinis, qua Deus queritur, & quae efficit, ut ille inveniat, etique sumus accepti.

PARAGRAPHUS ALTER.

Fones, Auctoresque, unde hauriri copia potest ad propositas Concionum structuras extornandas.

S. Anctus Augustinus duos edidit libro de mendacio, ubi egregie hoc tractat argumentum. Adem de re eadem loquitur etiam in Enchiridio cap. 18. & 22.

Idem in Psalmum quintum explicans illa Prophetica verba: Perdes omnes, qui loquuntur mendacium, docet, veritatem tacere non semper esse mentiri, & mendacium semper esse peccatum.

Idem libro Quaestiones in Gen. q. 26. ostendit S. Patriarcham Abraham non esse mentitum, cum Saram forem suam dixit. Idem lib. 14. de Civitate Dei ostendit Demonem esse mendacii Patrem, auctoremque, & hoc ipsum docet Eccl. 45. in S. Joannem.

Idem sermone 52. docet illum amare, & querere mendacium, qui in rebus terrenis suam constituit felicitatem.

S. Gregorius lib. 8. Moral. cap. 38. Egregiam habet descriptionem Christianae simplicitatis, quam sapientiam appellat.

Idem lib. 4. Regum. explicat quomodo simplicitas com accedere debeat prudentia.

Idem in Psalm. 4. Psalms. explicat quid sit cordis rectitudo, & simplicitas.

Idem lib. 18. Moral. haec explicans verba Job e. 27. Donec superest halitus in me, non loquarur labia mea iniquitatem, nec lingua mea meditabitur mendacium, prolixum habet de mendacio sermonem.

Idem lib. 6. Reg. loquitur de dissimulatione, & quomam in casu liceat dissimulare.

Idem in Ps. 5. Psalms. ostendit bona rectitudinis, & simplicitatis.

Idem lib. 4. Epist. Epist. 32. simplicitatis condiciones exponit. Idem lib. 5. in Job describit characterem hominis duplicis, & dissimulati; & id ipsum fere aliis vocibus inquit lib. 26.

X.

XI.

XII.

XIII.

XIV.

XV.

Sancti Patres

Idem

Genesis capite undeciesimo videmus pravam Labani fidem erga Jacob, & quomodo illum fefellerit, Liam pro Rachel, quam illi in conjugem spondendat, substituit. Libri istiusdem capite 34. legimus fraudem, qua usi sunt Simeon, & Levi filii Jacob, ut aufererentur injuriam a Sichem, ejusque patri sorori suae illam. In Ecodio referuntur doli, quibus usus est Pharaos, ut Dei populum opprimeret, & quomodo non steterit is, qui promiserat Moysi, & Aaroni, qui ad eundem Dei nomine fuerat locati. Primo Regum libro intuemur, quomodo Saul nihil intentum reliquerit, ut Davidem perderet: in secundo autem crudeliter Jobi prodicionem, qua Amasum in amicitia pignus deosculatus occidit. In libro Esther, quid superbus Aman fecerit, ut Mardocheum, & cum eo totam Judaeorum nationem occidione dederet? Exempli haec, atque plurima satis nota sunt; ac non minus nota supplicia, quibus Deus multavit has perfidas, quas impones abire non paucis.

Bonae fidei, atque sinceritatis perfecta videri potest imago in antiquis Patribus, illisque nonnullis veteris Testamenti egregiis viris, qui in eorum factis, verbis, ritibus, vita, & morte deprehenditur nescio quid simplicitatis, ac sinceritatis ab omni fraudis suspicionibus abhorrentis, qua illis reverentiam conciliat. Ecce ista ipsa eorum textu enomia, illisque nobis in exemplum proponit. Hujus nota sunt Abel, Noe, Abraham, Isaac, Jacob. Job in hac virtute excellit, Scriptura enim eum virum simplicem, hoc est rectum, fiderum, Deoque fidelem appellat. Spiritus Sanctus in tota Sancti Tobiae vita, ac praeceptis, quibus suum amicitiam, admirabilem nobis praebet exemplum, in quo omnis innocentia, & recta, pura, ac sincera unitas simplicitatis nitet.

Ex Sancti semis Eleazari exemplo discere possumus, quam turpe, ac viri bono indignum sit sinceritate evellere, ac dolis uti, ubi de divina lege servanda, vel Religioni testimonio peribendo sermo est. Quomodo Sanctus hic viri jubere legem violare, vel cogitatur, ut saltem patretur sibi carnes acceri, quibus vesci poterat; ne videretur esse abjectus, qui prohibere erant, & profane existimabantur; quid ille respondit? Ea, qua sunt, etate indignum est; hac uti fraude, quae scandalum occasionem praebet plurimis, qui exemplo nostro in errorem induerentur. Simulatio haec nullam decet etatem; quoniam omnes homines, & iustitiamque etatis illi sunt, aliis praebere tenentur sincere fidei, & non dissimulatae pietatis exempla.

S. Patriarchae Joseph, cuius vita fuit virtutum omnium exemplum, innocentiae, patientiae, charitatis, submissionis providentiae divinae, esse quoque potest exemplum fidelitatis, quam omnia secula admirata sunt. Fratrum suorum turpi prodicione, ut omnibus constat, ac indignam redactis fuit servitorem, cuius tempore summa cum reverentia, & humilitate paruit Domino, a quo emptus fuerat; verum fidelitatem suam totum potissimum probavit, cum dominus ad stuprum sollicitus, atque in praesens periculum virtutem ejus vocanti respondit: Dominus meus omnia mea fidei commisit; vix ea novit bona, quae possidet, iniquique de rebus omnibus absolutam disponendi facultatem, praeter te nihil, concessit; quomodo ergo tantum facinus patrare possem memet dei, & heri mei odio, atque indignationi obnoxius?

Iesus Christus non solum quatenus Deus, veritas est essentialis, ut ipse ait: *Deo sum via, veritas, & vita*. Verum etiam quatenus homo Deus nihil nisi verum dicere poterat, omnia illius facta recta erant, atque tendebant in Deum, omnis illius vivendi ratio sincera erat, sine simulatione, & dolo, ut loquitur S. Petrus in 1. Ep. c. 2. *Qui peccatum non fecit, nec inveniatis esse dolum in ore ejus*. Ita nulla virtus est, quam sepius in lege nova commendaverit, quemadmodum nulla est, quam sepius exercerit, quemadmodum nulla offendit: Jubet Apostolus suos simplices esse, uti columbas; prohiere, nisi efficiantur tamquam parvuli, hoc est simplices, innocentes, sine fraude, ac sine dolo, sicuti infantes, & nobis Dei regnum interclusum sit. Denique adverte de illi in Spiritu, & veritate non aliud est, quam Evangelica simplicitas, quae efficitur eum corde puro, & recto in visis Domini, & praeceptorum ejus observantia tractandis.

Mundi Salvator elegit homines rudes, illiteratos, inculculos, ut gratia in eorum ruditate parum apta simulationi majorem inveniret dispositionem simplicitatis Evangelici, quod eorum in illiterato promulgari cupiebat: qui cum esse deberent omnium Fidelium prototypi, opus erat, ut agnoscerentur ex simplicitate, quae praecipuum est character religionis ab ipsis predicanda. Neque ideo patres ingenia elatiora, mentisque

magis sublimes nequaquam posse cum mentis sublimitate, & acumine conjungere simplicitatem, quod egregie praestiterunt Cypriani, Ambrosii, Augustini, Hieronymi, atque Ecclesiae oracula, in quorum Spiritibus religio aequae simplex est, & eam majestate conjuncta; verum opus erat, Apostolorum, primis illius lapides hujus aedificii super angularem Jesu Christi lapidem positos magis manifestum habere cum divini Institutus sui simplicitate similitudinem.

Christiana religionis primordium spectari potest tantquam instauratio primae mundi, qui in eo fidelitatem, sinceritatem, bonamque fidem revocavit. Egregia haec qualitates in primorum fidelium moribus adeo relegebant, ut in eorum descriptione, quam Pinitus secundus Ep. 99. 7. 10. Trajano Imperatori exornavit, fidelitatem memoret, tantum virtutem, ex qua ab omnibus poterat agnosci. Vita eorum, ait ille, est integerrima, omnium promissionum sacrum fidem praestant, & credita sibi deposita fideliter reddunt. Verum S. Lucas absolutissimum eorum proponit imaginem, cum ait, illis unum tantum cor, unamque animam fuisse, illos vivere consuevisse tanquam fratres unam eandemque familiam constituentes: omnia eorum bona fuisse communia, atque pro conjunctura necessitate distributa; illos simul convenisse ut Dei laudes coningerent, atque in cordis simplicitate, cum sancto, modestoque gaudio vesci solitis fuisse.

Suppetunt etiam in novo testamento exempla duplicis, fraudis, atque versutiae. Herdis Achanitica dissimulatione omnia saecula perhorrescent, cum ut celaret nefarium, quod animo conceperat consilium, in medio fullorelli Messiam, cuius nativitate illi nuntiaverant Magi Reges novo sydere admoniti, ac ne ducti, eos misit, ut illum inviserent: professus se quoque profecturum, ut recens natum regem veneraretur, postquam ex illis locum nativitatis ejusdem didisset.

Herodes alter, qui Tetrarcha vo. abatur, & successit primum in imperii partem, callidus, versutusque fuit, etiamque vulpem appellat. Dominus, ad illius duplicem, fraudemque significandam, & tantum abulit, quod Dei filius ad illius tribunal adductus, & iudicaretur, in ejus gratiam vellet operari miracula, ut ne verbum quidem illi responderet fecerit dignus. Non loquor hoc, in loco de Juda perfida, & prodicione, quae ad illud pertinet argumentum.

Magis manifestum simplicium, quod exerecit Deus in eos, qui carere sinceritate, ac fratribus agunt, illud est, quo Ananiam, Saphiramque percussit, & quod in Actis Apostolorum referunt. Agrum suum vendiderant, pretiumque partem auterant ad Apostolos, ad quo pretium integrum esse alluros receperunt. Verum prava eorum fides illis vita heit. Dominus certum pecunie suae, quam sine ulla iniuria servare poterant; sed quod mentis fuit, nullam muneri, quod offerebant, invenerunt gratiam, & fraudis suae insignem poenam luerunt.

Applicationes.

Ante omnia opera verum verax precibus te. Eccli. 37. Ita assuesce vera dicere, ut quicumque videbit te, antequam loquaris, certo sciat, te nihil non verum esse dicturum. Verbum hoc fit in Spiritu videtur te, antequam ex ore tuo egrediaris: Spiritus eorum intelligat, te dicturum esse veritatem, antequam proferas illam: spectata, comperatque sit probitas tua, & actionibus tuis eadem habeatur fides, ne sanctissimis quibuslibet juramentis.

Va duplici corde. Eccli. 4. Versutus, fraudes, doli, omnesque hujusmodi turpes artes efficiunt hoc duplex cor, quod dissimulatis hominibus tribuit Spiritus sanctus: etenim, exempli gratia homo, qui multa ambitione tumet, duo habere corda videtur; alterum, quo sovet consilium dignitatem acquirendum, & cuius sensus omnes iis vacant rebus, quae eidem possunt velificari; & cor hoc laet, crudelis est, inexorabile, indefinenter feroxentis agitur sollicitudinis; alterum cor apertum est, sincerum, lenne, pacatum, humile, ac semper aliis gratificandum paratum; & hoc regit linguam, omnesque externas actiones, ut imponat oculis, fidem sibi conciliet, & quin ulla fraudis suspicio oboriatur, omnes in errorem inducat.

Dolce superbi habitus in me, non loquarur labia mea iniquitatem, nec lingua mea meditabitur mendacium. Jobi 27. Ex his verbis S. Gregorius infert omne mendacium esse iniquitatem, & vicium omnem iniquitatem mendacium: veritas enim non aliud est, quam aequitas, atque iustitia. Itaque ubi altera non licet recedere, quin simul recedat ab altera. Verum in hoc ipso Scripturae loco magnum latuitur discrimen inter men-

Primorum s. delum sim. plicitas, ac fidelitas.

Francis & duplicis h. exempli.

Exemplum Ananiz & Saphira.

In omnibus Christianis hominibus veritas, atque sinceritas inquitur.

Deus est sim. multationem, & astum.

Mendacium scelus est, & iniquitas.

tiri, & mendacium: Mentitur mortalis nonnumquam ex praecipiti potius effluendi festinatione, quam ex nequitia; atque tunc levius est crimen, quam cum data opera, & meditate mentitur. Sed quodcumque intercedat discrimen inter haec mendacia; quicumque sincere veritatem dilexerit, in neutrum labetur.

Redemisti me Domine Deus veritatis. Ps. 30. David Prophetico afflatus Spiritu Salvatore Deum veritatis appellat; & S. Joannes Spiritum Jesu Christi vocat Spiritum veritatis. Cor omnes haec gloriose qualitates? cur hi tituli adeo speciosi, atque magnifici? Non satis est dicere illum Deum nostrum esse; addendum est, Deum esse veritatis, ut in hujus amorem adducamur, atque ut omnia mendacii genera evitemus, quae propria opus sunt Demonis. Verum si Jesus Christus Deus est veritatis, Demon, ut ita dicam, Deus est mendacii: hic illud invenit; hic illius primus est auctor. Quid haeresis? quid idololatry? quid impietas est? Haec omnia crimina mendacium sunt, & haec omnia mendacia sunt opera Demonis.

Non plus sapere, quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem. Ad Rom. 12. S. Paulus Apostolus non palam docet, quid sit Evangelica simplicitas, cum vetat, ne sapientiores simus ultra quam fas est: etenim quemadmodum Dei filius religionem constituit per scandalum, & stultitiam crucis, qua omnes humane prudentiae reges everit; vult, discipulos suos perhorrescere carnis prudentiam, quam reprobat, & quidquid mundum sapit, quem totus maledicto percussit. Evangelica simplicitas nihil adversatur magis, quam haec sapientia, quam politici, ac cerebrosa affectant ingenia, quibus stultitia videtur simplex affectus ratio, qua homines vitare praediti utuntur. De his loquitur Deus, cum ait: *Verum sapientiam sapientium, & prudentiam prudentium reprobo.* 1. ad Cor. 1.

Paraverunt sagittas suas in pharetra, ut sagittent in obscuro. Psalm. 10. Versuti homines, Propheta inquit, paratas semper habent sagittas, quas in obscuritate conquirent: hoc est, quomodo veritas prodire gaudet, & agnoscitur, feras enim & contra, doli, simulationes, mendacia interbras querunt, ac oderunt lucem. In caligine late aguntur; clanculum inveniunt consilia; doli nemini aperiuntur; & nihil mentitur magis, quam ne aliquando veritas intescat, & aperiat; & iniquitatis mysteria, quae fraudulentis noctis beneficio contegunt, in lucem profertur, ac tandem evolvantur.

Mentis est iniquitas sibi. Psalm. 26. Verba haec juxta nonnullorum interpretationem innunt, illum, qui per dolum, & fraudem operatur, seipsum decipere, atque interitum sibi constare, dum proximo nocere contendit: quia Epse libitur in laqueum, quem illi tendit; & insuper quia reus est omnium malorum, quae ipsius doli, & fraudes pariunt, ita ut omnia in caput ipsius relabantur, eique vitio vertantur a Deo, qui aliquando iustas poenas deposcet.

Quis dabit mihi penam sine fide columbae, & volabo, & sequeris? Psalm. 54. Cur nam Propheta, qui in solitudine secedere cupit ut mundi strepitum evitet, atque se attolat ad Deum, columbae potius alas postulat quam aquile, cum aquila celerius volet, atque sublimius ascendet? Quia Columba, ut eruditus respondet interpres, symbolum est simplicitatis, & Deus se fe humilibus, simplicibusque communicat, a superbis vero, qui velut aquila sese super ceteros conantur everte, recedit.

PARAGRAPHUS IV.

Loci, & Sententiae Sanctorum Patrum in hoc argumento.

Lingua dolosa est ministra falsitatis, lingua dolosa est aliud in corde gestans, aliud ore promittens; sed in his subverso, in his submerso. Augustin. in Psalm. 14.

Verbis uti ad fallaciam, non ad quod instituta sunt peccatum est. Idem in Enchirid. c. 22.

In lingua agitur doli, cum aliud ore profertur, aliud pectore regitur. Idem, in Pf. 14.

Demon mendacium genuit, quod a nemine audivit. Idem in Joann. c. 24.

Vir bonus, etsi circumvenitur ab aliquo, de omnibus raven bene iudicat, quia fides esse in omnibus arbitrat. Ambros. lib. 3. Offic. c. 10.

Si Salomon, innocens credit omni verbo, non vituperanda facillitas, sed laudanda bonitas. Idem, Ibid.

Quis decet esse potest, ubi violatur fides? Idem, l. 2. Offic. c. 29.

Quis hoc reprehendat in Sanctis, qui ceteros de suo est-

scelus estimant, & qui ipsi est amica veritas, mentiri neminem putant; fallere quid sit ignorat; libenter credunt quod ipsi sunt. Idem, l. 3. Offic.

Regula iustitia manifesta est, quod a verodiscleario non decet virum bonum, nec doli annexere decipere, fraudes composere. Idem, l. 3. Offic. c. 11.

Sapientia iustorum est nihil per ostentationem fingere. Greg. 8. Moral. c. 38.

Deus de supernis mysteriis illorum mentes radio sua illuminationis illuminat, quos nulla umbra duplicis obfuscatur. Idem, in Pastor. parte tertia.

Omne mendacium iniquitas est, quia profecto ab aequitate discordat, quidquid a veritate discordat. Idem, l. 8. Moral. c. 4.

Simulata aequitas non est aequitas, sed duplex iniquitas, quia iniquitas est, & simulatio. Aug. in Pf. 63.

Sicut prepe summa & divina virtus est neminem decipere, sic ultimum vitium est quilibet decipere. Idem, l. 83. quest.

Non ideo nullum mendacium putandum est, quia possimus aliquando alieni prodesse mentio. Idem in Enchirid. Si humilitatis causa mentiri, si non erat peccator antequam mentiriis mentio officii, quod evitaverat. Idem, Ibid.

Non solum in falsis verbis, sed in simulatis operibus est mendacium; mendacium namque est se Christianum dicere, & opera Christi non facere. Idem.

Interbo simplicitatem columbae, ne cuiquam machineris dolo, & serpentina astutiam, ne aliorum supplantaris insidiis. Non multum distat a vicio virtus est neminem decipi Christianum. Hier. Epist. 13. ad Paul. de Inst. Mon.

Deus illos caelestis sapientiae secretis illustrat, quos terreni fastus, & duplicitatis nihil habere considerat. Idem, in Proverb. Salomonis.

Mendaces faciunt, ut & vera dicentibus non credatur. Idem, Epist. 37.

Incurra est simplicitas, minimo quicquam suspicatur, quia a malo libera est. Greg. Nazianz. Orat. 4.

Ideo simplices vocantur quod illos, & hoc unum, non etiam sapientes, quasi factum desiderat cogatur a simplicitate sapientia: Domino utrumque jungere, estque prudentes ut serpentes, & simplices ut columbae. Tertull. contra Valent.

Esote, fratres mei, prudentes sicut serpentes; & simplices sicut columbae. Duo enim sunt quae annexa adinvicem sunt, ne unum sine altero, aut parum aut nihil omnino proficiat. Auctor Serm. ad fratres in Eremito.

Rerum omnium potentissima est veritas, & extrema malitia linea, mendacium. Basil. in Proem. lib. de Spiritu Sancto.

Mendacium est diaboli factus. Idem, Epist. 79.

Viro mentis sacrilegium putat. Hieron. Epist. 7.

Quid aliud custulorum negotiantium vicia, quam fraus, & perjurium? Salvianus, l. 3. de Gubern.

Vita iborum (litigantium) quid aliud quam mendacio doli, & cruenta memort? Idem, l. 4.

Ille prudentior iudicatur qui perior est fallendi. Petrarca, l. 2. de remedio utriusque fortunae.

Nunc nec promittendi modus est, nec promissa frangendi pudor ullus. Idem, lib. 1.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologia peno hoc in argumento valeat depremi.

Sinceritas quatenus moralis est virtus, est quadam cordis expansio, & rectitudo mentis, quae efficit, ut sensus nostros promans sine ambagibus, sine dissimulatione, sine fado, ubi illos aperire tenemur; & quae praestat ut sine versutia, & cum simplicitate operemur; quae res nobis conciliat amorem, ac benevolentiam eorum omnium, cum quibus agimus. Dixi autem, quatenus ista sinceritas moralis est virtus; quia non deest naturalis; etenim quemadmodum non defunt, qui suapte natura fortes, ac strenui sint, ac alia sortiti fuerint ingenia; non defunt quoque ipsa natura simplices, & sinceri sibi videntur cum simulatione quadam uti coguntur... Sinceritas porro, quae virtus est, habitus est acquisitus, naturalem periciens sinceritatem, efficiens, ut ratione duce operemur, ac docens, homini numquam contra proprium sensum agendum esse, neque in tota vita sua ratione doli, & dissimulationibus utendum.

Christiana sinceritas, de qua hic questio est, & Deo Christiana quam Sacre littere simplicitatem vocant, non est, ut plures arbitrantur, quadam rutilitas; sed candor animae, ac puritas intentionis, quae facit, ut sine dolo, & simulatione quaxamus Deum, & verba, & facta con-

Simplicitas, & sinceritas Patriarcarum talionumque integritas veteris Legis rituum.

Eleazarus diff. simulatione uti decravisti, ut sine innocentiis constiteret.

Insigni fidelitas.

Sinceritas, & simplicitas fuit unus ex facinorosi Verbi characteribus.

Apostolorum simplicitas.

